

királynét, szolgáltatasson neki elégtételt a méltatlan, durva támadásért. A magyar királyi udvari kancellária 1777 jún. 17-én iktatta (3110. sz. alatt) a folyamodványt, s már három nap múlva, úgy látszik tanácsülésen kívül, elintézte, természetesen határozat nélkül, nem csak azért, mert Bessenyei az udvar kedves embere volt, hanem mert ilyen magán-czivódás valóban nem tartozott az ország első kormánysszéke elé. A folyamodvány hátára egyszerűen rávezették az irattárba helyező végzést: »... tota haec inconvenientia probationem minus mereatur... si tamen quid eatenus vindicandum esset, id praecise laeso querulanti incumbere adeo privatam eius actionem pertinere et sic instantiam hanc suo loco reponi.«

Az ügy ezzel el volt intézve, de a végzés azon részét, hogy ha a sértett elégtételt akar, szerezzen magának, Teleki gróf ugyancsak megvalósította: Bessenyeit csakhamar megbuktatta, állásából elűzte, a mi Mária Terézia halála után Bessenyei teljes anyagi romlására vezetett. A kálvinizmus talán hasznát látta ennek a torzsalkodásnak, de az irodalomra mérhetetlen kár származott: Bessenyei leszorulása a vezéri polczról.

CSÁSZÁR ELEMÉR.

CSOKONAI BÚCSÚDALA.

Midőn Csokonai 1800 elején elbucszott Csurgótól, még egyszer elment Nagybajomba, hogy megköszönje Sárközy Istvánnak iránta mindenkor tanúsított jóságát. Felkereste Horváth Ádámot is s örökre búcsút vettek egymástól. Arra a vacsorára, melyen utoljára volt a költő Sárközy Istvánnál, a házigazda a nagybajomi urakat mind meghívta. A vidám poharazás közben felállott Csokonai s könnyes szemmel a következő versben búcsúzott el:

Bucsú szóra nyitom ajkam,
Nem segít már semmi rajtam, —
Messze elmegyek.
Azért jöttem ti hozzátok,
— Szálfjon ezer áldás rátok, —
Hogy búcsút vegyek.

A míg mások csak nevettek,
Voltak mindég kik szerettek
S felkaroltanak, —
Ebben a' szép úri házban,
Otthonomra itt találtam,
E' fedél alatt.

Érdemimet kik méltatták,
Kik szerették a' poétát,
Itt voltak azok;
E' ház ura 's barátai,
Kiket mindíg csak áldani
S szeretni tudok.

Búcsuzom én most e' háztól,
És e' háznak gazdájától,
Mindörökre el, —
Messze megyek, de hozzátok
Lelkemmél majd visszazállok, —
Kedves volt e hely.

És talán majd lesz köztetek,
Ki nem felejt el engemet,
Úgy-e lesz talán? —
Nem úgy, miként Lilla tette,
Ki a költőt megvetette,
S nevetett dalán.

Isten veled szép Nagybajom,
Nem volt benned semmi bajom,
Csak szerettek itt.
Tört remények, borús napok,
Többé már nem maradhatok,
Semmi nem hevít.

Hozzád megyek éjes anyám,
Nincs más, ki úgy gondolna rám,
Óh, szent érzelem!
De ha meglát, attól félek,
Beteg lesz az áldott lélek, —
S jaj! mi lesz velem?! . . .

Ezt a mély érzéssel teli költeményt néhai Bezerédy Boldizsár a nagybátyjánál, Bezerédy Gergely költőnél, másolta le, a ki az eredetit Pálóczi Horváth Ádám jóbarátjától kaphatta.

NOSZLOPY TIVADAR.

CSOKONAI ISMERETLEN LEVELE.

Csokonai somogyi tartózkodása idején megfordult Veres Izrael református lelkésznel, s feledékenységéből nála hagyta porköpenyét. Hazatértében Szentá község felé vette útját, a hol a korcsmába is betért s míg amott a köpenyét hagyta el, itt meg a ládája kulcsát. Nemsokára szerencsésen megkerült a porköpeny is, a »tzifra láda« kulcsa is, a mint erről Veres Izraelt az alábbi levél szerint értesítette.

Az urnak,

Veres Izrael Uramnak,

barátságosan

Szobba.

Felsok, ¹ d. 22. aug. 799.

Édes Jó Barátom!

Szívességét, melly szerént a porköpönyeg eránt szorgoskodni nem sajnállott, telyes indulattal köszönöm. A tzifra Ládakults pedig megvan. Ugyanis a Fő Bíró Urnak visszatért kotsisától a' Szentai Vendégfogadósnénak is, a' kinél osonnáztunk, hasonló kis futtába való Tzedulat írtam, mellyre ő másnap István király napi Misére béájtatoskodván, a' kultsot is kezemhez küldötte egy Czigányasszony által. Így tehát mainapon a' Tiszteletes Úr a' porköpönyeget is béküldvén, semmiben sints veszteségem. Tisztelem a' Tiszteletes Asszonyt is, s mindenjőknak kívánása mellett maradok állandóul

Az Urnak, Barátom Uramnak
tisztá szívű kész szolgálja

Csokonai Vitéz Mihály.

Ezt a levelet Veres Izrael fiának, Veres Benő volt nagykorpádi református lelkésznek özvegyénél levő eredetiről másoltam le, a melyre Veres Izrael rájegyezte:

»Accepi d. 23-án Aug. 799.«

NOSZLOPY TIVADAR.

¹ A keltezés téves. A levél Alsokon íródott.